

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سپتکالی

شماره: ۹۸/۱۵۸۷۱۶

تاریخ: ۱۳۹۸/۰۵/۱۰

دارد

پست:

تاریخ:

پست:

— جناب آقای مهدیان، مدیر عامل محترم بانک توسعه تعاون؛

— جناب آقای صالح آبادی، مدیر عامل محترم بانک توسعه صادرات ایران؛

— جناب آقای چقازردی، مدیر عامل محترم بانک سپه؛

— جناب آقای مهری، مدیر عامل محترم بانک صنعت و معدن؛

— جناب آقای خدارحمی، مدیر عامل محترم بانک کشاورزی؛

— جناب آقای رحیمی انارکی، مدیر عامل محترم بانک مسکن؛

— جناب آقای حسین زاده، مدیر عامل محترم بانک ملی ایران؛

— مدیر عامل محترم شرکت دولتی پست بانک؛

— جناب آقای دولت آبادی، مدیر عامل محترم بانک تجارت؛

— جناب آقای سهمانی اصل، مدیر عامل محترم بانک رفاه کارگران؛

— جناب آقای صیدی، مدیر عامل محترم بانک صادرات ایران؛

— جناب آقای بیگدلی، مدیر عامل محترم بانک ملت؛

— جناب آقای رسول اف، مدیر عامل محترم بانک آینده؛

— جناب آقای بلگوری، مدیر عامل محترم بانک اقتصاد نوین؛

— جناب آقای ابراهیمی، مدیر عامل محترم بانک انصار؛

— جناب آقای پورسعید، مدیر عامل محترم بانک ایران زمین؛

— جناب آقای پرویزیان، مدیر عامل محترم بانک پارسیان؛

— جناب آقای قاسمی، مدیر عامل محترم بانک پاسارگاد؛

— جناب آقای عسکری زاده، مدیر عامل محترم بانک حکمت ایرانیان؛

— جناب آقای عقیلی کرمانی، مدیر عامل محترم بانک خاورمیانه؛

— جناب آقای قربانی، مدیر عامل محترم بانک دی؛

— مدیر عامل محترم بانک سامان؛

— مدیر عامل محترم بانک سرمایه؛

— جناب آقای پیشرو، مدیر عامل محترم بانک سینا؛

— جناب آقای درخشنده، مدیر عامل محترم بانک شهر؛

— جناب آقای نتاج، مدیر عامل محترم بانک قوامین؛

— جناب آقای تهرانفر، مدیر عامل محترم بانک کارآفرین؛

— جناب آقای خامی، مدیر عامل محترم بانک گردشگری؛

— مدیر عامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا؛

۹۸, ۱۲۴۵۶۷

۹۸, ۵, ۱۳

۹۸, ۵, ۱۳

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- جناب آقای اکبری، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران؛
 - جناب آقای مطهری مطلق، رئیس محترم هیأت سرپرستی مؤسسه اعتباری توسعه؛
 - مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی؛
 - جناب آقای جوادی، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری ملل؛
 - جناب آقای نظری، رئیس محترم هیأت سرپرستی مؤسسه اعتباری نور؛
 - جناب آقای صادقی، رئیس محترم هیأت سرپرستی مؤسسه اعتباری کاسپین؛
- با سلام؛

احتراماً، همان طور که مستحضرنند؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۴ با رویکرد تسریع و تسهیل وصول مطالبات غیرجاری بانکها و همچنین اتخاذ تمهیدات لازم به منظور جلوگیری از افزایش حجم مطالبات غیرجاری، اقدام به بازنگری آیین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ارزی و ریالی) نمود و متعاقباً اصلاحیه آیین نامه مذکور را پس از تصویب در یک هزار و دویست و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۰ شورای پول و اعتبار، به شبکه بانکی کشور ابلاغ نمود. به موجب ماده (۱۹) آیین نامه مورد اشاره؛ «مؤسسه اعتباری موظف است به منظور کاهش مطالبات غیرجاری، از تاریخ ابلاغ این آیین نامه، قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری، ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیرقابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهد که هرگونه مطالبات خود اعم از مستقیم و یا غیرمستقیم را پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی قابل برداشت هر یک از حساب های انفرادی مشتری و یا ضامنین (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. مشتری، ضامن و یا ضامنین در صورت اقدام مؤسسه اعتباری به شرح یادشده حق هرگونه اعتراض و طرح دعوی را از خود سلب می نماید.»

اکنون بدین وسیله تصویر دادنامه شماره ۶۴ مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که اخیراً و در پی اقامه دعوی از سوی دیوان محاسبات کشور توسط مرجع قضایی یاد شده اصدار یافته و به موجب آن، ماده (۱۹) آیین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ارزی و ریالی) موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۱۸۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۷/۷ از جهت تجویز مسئولیت ضامن در بازپرداخت مطالبات غیرمستقیم ناشی از تسهیلات اعطایی ابطال گردیده است، در اجرای مواد (۹۵)، (۱۰۷)، (۱۰۸) و (۱۱۸) قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری جهت اقدام مقتضی و اجرا با هماهنگی ادارات یا واحدهای حقوقی آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ایفاد می گردد. بر این اساس با عنایت به پیشینه حقوقی موضوع و تفصیل پیش گفته، ماده (۱۹) آیین نامه اخیرالذکر با لحاظ مفاد دادنامه شماره ۶۴

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

«مؤسسه اعتباری موظف است به منظور کاهش مطالبات غیر جاری، قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه‌ای منعقد نماید که مشتری، ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیر قابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهند که هرگونه مطالبات مستقیم خود را پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی قابل برداشت هر یک از حسابهای انفرادی مشتری و یا ضامنین (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. مشتری، ضامن و یا ضامنین در صورت اقدام مؤسسه اعتباری به شرح یادشده حق هرگونه اعتراض و طرح دعوی را از خود سلب می‌نمایند.»

در پایان ضمن ارسال نسخه اصلاحی آیین‌نامه یاد شده و نیز اشاره به این مهم که هرگونه اختلاف و مسائل ترافعی در این خصوص تا قبل از صدور رأی مورد اشاره از سوی دیوان عدالت اداری، علی‌القاعده تابع عموماً حقوقی و تشریفات قانونی مربوط از جمله مفاد «قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری» می‌باشد، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق و مؤثر به عمل آید. ۴۲۹۳۱۴۸/فد

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی محمد خدایاری

۳۸۱۶

۳۳۱۵-۲

رونوشت:

جامعه حسابداران رسمی ایران، جناب آقای علوی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه آرای هیات عمومی

کلاس پرونده:

1198,96

شاکی:

دیوان محاسبات کشور

موضوع:

ابطال ماده 19 بخشنامه شماره 94,184847-1394,7,7 مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تاریخ رأی:

سه شنبه 20 فروردین 1398

شماره دادنامه:

64

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره دادنامه: 64

تاریخ دادنامه: 1398,1,20

شماره پرونده: 1198,96

مرجع رسیدگی: هیات عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: دیوان محاسبات کشور

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ماده 19 بخشنامه شماره 94,184847-1394,7,7 مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

گردش کار: معاون حقوقی مجلس و تفریغ بودجه دیوان محاسبات کشور به موجب شکایتنامه شماره 1396,7,22-20000,1083 اعلام کرده است که:

"حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای بهرامی

ریاست محترم هیات عمومی دیوان عدالت اداری

احتراماً، در خصوص آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) موضوع بخشنامه شماره 94.184847-1394.7.7 مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مزید استحضار می رساند:

1- مطابق ماده 14 آیین نامه وصول مطالبات سر رسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) مصوب سال 1388 هیأت وزیران با اصلاحات بعدی، مؤسسات اعتباری موظفند به منظور کاهش مطالبات معوق و افزایش امکان وصول اقساط، از تاریخ ابلاغ این آیین نامه قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری، افراد تحت تکفل وی، ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیر قابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهد که هرگونه مطالبات خود اعم از مستقیم و یا غیر مستقیم را پس از سر رسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حسابها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری و یا سایر مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد، مؤسسه اعتباری آن را برداشت و به نرخ روز محاسبه می نماید. مشتری، افراد تحت تکفل وی، ضامن و یا ضامنین در صورت اقدام مؤسسه اعتباری به شرح یاد شده حق هرگونه اعتراض و طرح دعوی را از خود سلب می نماید. مؤسسات اعتباری موظفند در صورت تعویق مطالبات، مراتب را به بانک مرکزی اعلام نمایند و بانک مرکزی بلافاصله دستور لازم را به مؤسسات اعتباری مربوط اعلام می نماید. مؤسسات اعتباری موظفند پس از دستور بانک مرکزی نسبت به انسداد حسابهای بدهکار و برداشت از آنها به میزان بدهی مشتری و واریز به مؤسسه اعتباری ذی نفع اقدام نمایند. اقدام مؤسسه اعتباری ذی نفع می تواند قبل و یا بعد از سیاستهای تشویقی موضوع ماده 15 صورت گیرد.

2- ماده 14 آیین نامه مذکور طی دادنامه شماره 1285-1394.12.4 هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شرح ذیل ابطال گردیده است: « به موجب ماده 1 قانون تسهیلات بانکی و کاهش هزینه های طرح و تسریع در اجراء طرحهای تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانکها مصوب سال 1386 مقرر شده است که به منظور تسریع، تسهیل و تقویت سرمایه گذاری در طرحهای تولیدی (اعم از کالا یا خدمات) دریافت وثیقه خارج از ارزش دارایی و عواید آنی طرح از گیرندگان تسهیلات که توان مجری و توجیه اقتصادی، فنی و ملی قابل ترهین طرح آنها به تایید بانک می رسد توسط بانکهای عامل ممنوع است و مطابق ماده 5 قانون یاد شده نیز دولت مکلف شده است ترتیبی اتخاذ کند که ظرف مدت یک سال از تاریخ تصویب قانون با ایجاد و به کارگیری نهادهای جدید مالی از قبیل بانک جامع اطلاعات، رتبه بندی و اعتبار سنجی مشتریان گروههای مشاور مالی و سرمایه گذاری غیر دولتی ساماندهی مطالبات معوق مؤسسات تضمین اعتبار زمینه تسهیل و تسریع اعطاء تسهیلات بانکی را فراهم نماید، نظر به مراتب مذکور حکم مقرر در ماده 14 آیین نامه وصول مطالبات سر رسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) که ناظر بر چگونگی اخذ تضمین و یا بازپرداخت تسهیلات اعطایی به مشتری است ارتباطی با مقوله ساماندهی مطالبات معوق مصرح در ماده 5 قانون یاد شده ندارد ضمن اینکه اخذ تضمین از افراد تحت تکفل مشتری با حکم مقرر در ماده 1 قانون یاد شده مغایرت دارد از طرفی اطلاق سلب دادخواهی از اشخاص موضوع ماده 14 آیین نامه مورد اعتراض در مواردی که اشخاص مذکور حق دادخواهی خود را ساقط نکرده باشند از حدود اختیارات هیأت وزیران خارج است و ماده 14 آیین نامه وصول مطالبات سر رسید گذشته معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) مستند به بند 1 ماده 12 و ماده 88 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ابطال می شود.»

3- مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران علیرغم ابطال ماده 14 آیین نامه وصول مطالبات سر رسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) مصوب سال 1388 هیأت وزیران توسط هیأت عمومی دیوان عدالت اداری وفق ماده 19 آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) موضوع بخشنامه شماره 94.187847-1394.7.7 با تغییر نسبتاً محدود مجدداً مفاد ماده 14 آیین نامه مذکور را احیاء نموده است. بنا به مراتب مفاد ماده (19) آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) موضوع بخشنامه شماره 94.187847-1394.7.7 مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر موظف نمودن مؤسسات اعتباری به منظور کاهش مطالبات معوق و افزایش امکان وصول اقساط، از تاریخ ابلاغ این آیین نامه قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری، افراد تحت تکفل وی، ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیر قابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهد که هرگونه مطالبات خود اعم از مستقیم و یا غیر مستقیم را پس از سر رسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حسابها (ریالی و ارزی) اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری و یا سایر مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. مشتری، ضامن و یا

می نماید به لحاظ وحدت موضوع و تشابه مفاد آیین نامه موصوف با ماده 14 آیین نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) مصوب سال 1388 هیأت وزیران به شرح مندرج در دادنامه 1285-1394.12.4 اخیرالذکر، در اجرای ماده 92 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری تقاضای ابطال ماده 19 آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) موضوع بخشنامه شماره 94.187847-1394.7.7 مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورد استدعاست."

متن مقررہ مورد اعتراض به شرح زیر است:

"1-.....

2-.....

ماده 19- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور کاهش مطالبات غیر جاری، از تاریخ ابلاغ این آیین نامه قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری، ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیرقابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهد که هرگونه مطالبات خود اعم از مستقیم و یا غیر مستقیم را پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی قابل برداشت هر یک از حسابهای انفرادی مشتری و یا ضامنین (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. مشتری، ضامن و یا ضامنین در صورت اقدام مؤسسه اعتباری به شرح یاد شده حق هرگونه اعتراض و طرح دعوی را از خود سلب می نماید.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است معادل ریال موجودی حسابهای ارزی مشتری، ضامن و یا ضامنین را با استفاده از نرخ ارز روزانه اعلامی در پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی محاسبه نماید."

در پاسخ به شکایت مذکور، اداره دعاوی حقوقی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به موجب لایحه شماره 384143، 1396.11.28 توضیح داده است که:

"رئیس، محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با سلام

احتراماً عطف به پرونده شماره 96099980905801018 (کلاسه 1189.96) موضوع دادخواست دیوان محاسبات کشور به طرفیت این بانک به خواسته ابطال ماده 19 آیین نامه وصول مطالبات غیر جاری مؤسسات اعتباری موضوع بخشنامه شماره 94.187847-1394.7.7 مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی این بانک، مراتب ذیل را به استحضار می رساند:

1- مطابق تبصره ماده 80 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، به استثناء ذی نفع بودن درخواست کننده و پرداخت هزینه دادرسی، سایر مقررات مربوط به تنظیم، ارسال و ثبت دادخواست، در درخواست ابطال مصوبه نیز جاری است. در صورتی که خواسته فوق در برگیرنده درخواست تنظیم نشده و بر این اساس مشمول بند 3 ماده 81 قانون مذکور می باشد.

2- آیین نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) توسط هیأت وزیران تصویب و ماده 14 آن در تاریخ 1394.12.4 ابطال گردیده، در حالی که مرجع تصویب آیین نامه مورد اعتراض، بانک مرکزی (شورای پول و اعتبار) می باشد و تاریخ تصویب آن 1394.6.10 (پیش از ابطال مقرر فوق الذکر) است. لذا برخلاف خواسته خواهان، اساساً اعمال ماده 92 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری در این پرونده موضوعیت ندارد.

3- آیین نامه مورد اعتراض به استناد اختیار و صلاحیت بانک مرکزی مصرح در بند «ب» ماده 11 قانون پولی و بانکی کشور تدوین و تصویب گردیده، در حالی که مبنای تصویب آیین نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) هیأت وزیران، قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی می باشد.

بدیهی است این بانک به موجب بند «ب» ماده 11 و بند 7 ماده 14 قانون پولی و بانکی کشور اختیار دخالت در امور بانکها و تعیین شرایط معاملات مربوط به پرداخت تسهیلات توسط بانکها را دارد.

4- برخلاف ادعای مطروحه از سوی دیوان محاسبات کشور، شورای پول و اعتبار در بازنگری و تصویب آیین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری، عبارتی تحت عنوان «اخذ تضمین از افراد تحت تکفل مشتری» در هیچ بخشی از مفاد آیین نامه یاد شده به کار نبرده و درج شرط «اعطای اختیار به طور غیر قابل

رجوع» در خصوص مشتری و ضامنین (طرفین اصلی قرارداد) با هیچ یک از اصول و مبانی حقوقی مغایر نمی باشد.

5- در خصوص سلب حق دادخواهی ذکر این نکته ضروری است که این حق به موجب آیین نامه سلب نمی شود بلکه به موجب مقرره مورد اعتراض، بانکها و مؤسسات اعتباری در قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی این شرط را درج می کنند. همان گونه که در دادنامه شماره 1394/124-1285 هیأت عمومی آن دیوان تصریح گردیده، سلب حق دادخواهی از اشخاص در مواردی که اشخاص مذکور حق دادخواهی خود را ساقط نکرده باشند، از حدود اختیارات هیأت وزیران (دولت) خارج است. در صورتی که در ماده 19 آیین نامه مورد اعتراض تأکید شده که بانکها و مؤسسات اعتباری از تاریخ ابلاغ این آیین نامه باید قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری و ضامنین طی آن حق اعتراض و طرح دعوا را از خود سلب نمایند. بر اساس این ایراد دیوان محاسبات نیز محکوم به رد می باشد.

با عنایت به مراتب فوق و تأکید بر اینکه آیین نامه مورد اعتراض، به موجب اختیارات بانک مرکزی مصرح در قانون پولی و بانکی کشور تدوین و تصویب شده و به شرح فوق، مغایرتی با قوانین و مقررات حاکم ندارد، بنابراین صدور رأی شایسته مبنی بر رد دعوای مطروحه مورد استدعاست.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ 1398.1.20 با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

بر مبنای ماده 1 قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه های طرح و تسریع در اجرای طرح های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانکها مصوب سال 1386 مقرر شده است: « به منظور تسریع، تسهیل و تقویت سرمایه گذاری در طرح های تولیدی (اعم از کالا یا خدمت) دریافت وثیقه خارج از ارزش دارایی و عواید آتی طرح، از گیرندگان تسهیلات که توان مجری و توجیه اقتصادی، فنی و مالی و قابل ترهین طرح آنها به تأیید بانک می رسد، توسط بانکهای عامل ممنوع است...». به موجب مقرره مورد شکایت، مؤسسات اعتباری موظف شده اند که قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای تنظیم نمایند که مشتری، ضامن و یا ضامنین وام گیرنده با شرط ضمن عقد به صورت غیر قابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهند که هرگونه مطالبات خود اعم از مستقیم (تسهیلات اخذ شده) و غیر مستقیم (سایر بدهیهای تسهیلات گیرنده) را پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت از اموال و اسناد آنها برداشت نماید. نظر به اینکه قراردادهای اعطای تسهیلات، دارای مبلغ، مدت و موضوع خاص بوده و ضامن یا ضامنین، ضمانت وام گیرنده را برای مبلغ و موضوع مشخص (مطالبات مستقیم) تقبل می کنند و ضمانت سایر تعهدات (مطالبات غیر مستقیم) تسهیلات گیرنده را متقبل نشده اند، بنابراین عموم ماده 19 آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری مؤسسات اعتباری که تجویز می کند مطالبات غیر مستقیم مؤسسات مالی اعتباری ناظر بر سایر بدهیهای تسهیلات گیرنده از ضامن و یا ضامنین که قبلاً بازپرداخت آن بدهی را (سایر بدهی های تسهیلات گیرنده) تضمین نکرده اند اخذ شود، مغایر با ماده 1 قانون یاد شده است و مستند به بند 1 ماده 12 و ماده 88 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال 1392 ابطال می شود؛

محمدکاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شماره: ۹۸/۱۲۹۲۴۰
تاریخ: ۱۳۹۸/۰۴/۱۹
پوست: ندارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بیت گنج

سال و نوبت

شماره ۴۴۹۴۱۹۸
تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۹

جناب آقای خدایاری
مدیر محترم اداره مطالعات و مقررات بانکی

با سلام و احترام؛

بازگشت به نامه شماره ۹۸/۱۲۰۹۶۰ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۳ در خصوص دادنامه شماره ۶۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۱/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، به استحضار می‌رساند:

با توجه به منطوق صریح رای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که بیان داشته «بنابراین عموم ماده ۱۹ آیین‌نامه وصول مطالبات غیرتجاری مؤسسات اعتباری که تجویز می‌کند مطالبات غیرمستقیم مؤسسات مالی اعتباری ناظر بر سایر بدهی‌های تسهیلات‌گیرنده از ضامن و یا ضامنین که قبلاً بازپرداخت آن بدهی را (سایر بدهی‌های تسهیلات‌گیرنده) تضمین نکرده‌اند اخذ شود، مغایر با ماده ۱ قانون یاد شده است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود» و همچنین توجه به ماده (۸۸) قانون مذکور که اختیار ابطال تمام یا قسمتی از مصوبات مورد اعتراض را به هیأت عمومی دیوان اعطا کرده است، لذا صرفاً عموم ماده (۱۹) آیین‌نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) که ناظر بر مسئولیت ضامن یا ضامنین در قبال مطالبات غیرمستقیم مؤسسات مالی و اعتباری (سایر بدهی‌های تسهیلات‌گیرنده) می‌شود، ابطال شده تلقی می‌گردد و با اصلاح ماده ۱۹ آیین‌نامه مذکور در قسمت موردنظر، رأی دیوان قابل اجرا به نظر می‌رسد. ۴۳۲۸۴۷۵/ع پ ۰۴/۱۵

اداره بررسی‌های حقوقی

مرتضی اعتباری سیدعلی اصغر اطمینانی
۴۳۱۶ ۴۳۳۱-۱

شماره

تاریخ

بیت گنج
شماره ۴۴۹۴۱۹۸
تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۹

(تفسیر سرکار خانم خدایاری)

بیت گنج
شماره ۴۴۹۴۱۹۸
تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۹

بیت گنج
شماره ۴۴۹۴۱۹۸
تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۹

جناب آقای اعتباری

مدیر محترم اداره بررسی های حقوقی

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که مستحضر می باشند؛ ماده (۱۹) آیین نامه «وصول مطالبات غیر جاری مؤسسات اعتباری (ارزی و ریالی) موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۱۸۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۷/۷ مقرر می دارد: «مؤسسه اعتباری موظف است به منظور کاهش مطالبات غیر جاری، از تاریخ ابلاغ این آیین نامه، قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری، ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیر قابل رجوع به مؤسسه اعتباری اختیار دهد که هرگونه مطالبات خود اعم از مستقیم و یا غیرمستقیم را پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی قابل برداشت هر یک از حساب های انفرادی مشتری و یا ضامنین (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. مشتری، ضامن و یا ضامنین در صورت اقدام مؤسسه اعتباری به شرح یادشده حق هرگونه اعتراض و طرح دعوی را از خود سلب می نماید.» در همین رابطه و به موجب دادنامه شماره ۶۴ مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری (تصویر پیوست) که اخیراً و در پی اقامه دعوی از سوی دیوان محاسبات کشور توسط مرجع قضایی اخیرالذکر اصدار یافته، عموم ماده (۱۹) آیین نامه فوق الذکر از جهت تجویز مسئولیت ضامن در بازپرداخت مطالبات غیرمستقیم ناشی از تسهیلات اعطایی ابطال گردیده است. اکنون فارغ از پیشینه موضوع، ناموجه بودن اسباب موجهه رأی صادره و جهات حکمی آن، با عنایت به قطعیت دادنامه و لازم الاجرا بودن آن، این اداره در صدد است تا در اجرای مواد (۹۵)، (۱۰۷)، (۱۰۸) و (۱۱۸) «قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری» نسبت به اجرای تصمیم قضایی مزبور از طریق ابلاغ بخشنامه به شبکه بانکی کشور اقدام نماید. لیکن با عنایت به قسمت منطوق رأی که مقرر می دارد: «عموم ماده (۱۹) آیین نامه که تجویز می کند ... ابطال می شود.» از منظر حقوقی این ابهام مطرح می گردد که آیا امکان اصلاح مفاد ماده (۱۹) آیین نامه مورد بحث با لحاظ دقیق مفاد رأی صادره مبنی بر حذف عبارت «مطالبات غیرمستقیم» از متن ماده و متعاقباً ابلاغ مراتب به شبکه بانکی به منظور تعیین تکلیف امور جاری و قراردادهای آتی وجود دارد و یا این که با ابطال ماده یادشده، اساساً امکان استناد مجدد به مفاد آن وجود نداشته و مراتب از حیث تعیین تکلیف شبکه بانکی در مقام عمل، می بایست با حذف ماده (۱۹) از آیین نامه موصوف ابلاغ گردد؟

با عنایت به اهمیت و فوریت امر، ابعاد حقوقی موضوع و نیز اجمال «قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری» در این خصوص، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب مورد بررسی قرار گرفته و نتیجه را در اسرع وقت جهت اقدام مقتضی به این اداره اعلام نمایند. /۴۳۱۷۵۲۰/فد

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حسین معصومی

۳۸۳۱-۰۴

محمد خدایاری

۳۸۱۶